

Bijdrage PRO! aan de Algemene Beschouwingen in de Gemeenteraad van Oude IJsselstreek, maandag 1 november 2021.

Geachte voorzitter, raadsleden, college, toeschouwers op de publieke tribune, pers en thuis. Vorig jaar hebben wij aan het begin van onze inbreng bij de algemene beschouwingen helaas moeten vaststellen dat Nederland als gevolg van de pandemie in een situatie terecht was gekomen die maakte dat het normale leven niet meer geleefd kon worden. Gelukkig zijn we inmiddels voorzichtig op weg terug naar een samenleving met ritme en inhoud zoals we die van voor Corona kennen. Aan de slachtoffers wil PRO! graag haar medeleven betuigen. PRO! onderkent de enorme inzet van het zorgpersoneel en wil graag dit moment nemen om hen te bedanken.

Voorzitter, klopt het zelfbeeld van Nederland als een land met een goed georganiseerde en efficiënte overheid? Arno Visser, president van de Algemene Rekenkamer, stelde laatst in het NRC dat het zelfbeeld van Nederland niet klopt. Om hem maar te citeren: We zijn niet zo goed als we denken dat we zijn." Hij doelde op het openbaar bestuur op ministerieel niveau. Zien wij dat terug in de bestuurslaag gemeente, en meer specifiek: de gemeente Oude IJsselstreek? Deels is dat zo, vinden wij. Het college overschatte de afgelopen jaren de capaciteit om dingen voor elkaar te krijgen. Het gevolg is dat met flinke incidentele middelen de nieuwe structurele uitgaven worden gedekt. Het college komt door deze aanpassing met een sluitende begroting. Hoe denkt het college dit te dekken in de volgende jaren? Om maar met de woorden van Angela Merkel te spreken: Niet "Wir schaffen das", maar "Wir schaffen das nicht!". We zijn blij dat het Rijk extra gelden geeft, anders hadden we nu flinke tekorten gehad.

Op een aantal items uit deze begroting gaan wij nader in. De vraag die boven de algemene politieke beschouwingen hangt is: gaan we de goede kant uit? Voorzitter, voordat PRO! de dynamische en uitdagende periode van de campagne ingaat, willen wij toezien op de beantwoording van deze belangrijke vraag.

Programma 1: de gemeente waar het goed wonen is

Voorzitter, als er een thema actueel is op dit moment dan is het wel wonen. De woningcrisis oplossen kunnen we echter niet alleen. Dat vraagt ook inzet van andere gemeenten, de provincies en het nieuwe kabinet als dat er komt. Voor iedere inwoner van Oude IJsselstreek moet er een betaalbare woning zijn en we zien steeds meer de knelpunten waardoor dit niet het geval is. Het college geeft in de begroting aan dat het actief wil sturen op bouwen. PRO! deelt die mening. Een huis is zoveel meer dan een dak boven het hoofd. Het is een plek om tot rust te komen na een lange werkdag, om samen te zijn met vrienden, om verjaardagen te vieren met familie. Er vallen nog te veel mensen tussen wal en schip. De bouwlocaties liggen niet meer voor het oprapen. PRO! vindt dat op de plekken waar nog gebouwd kan worden, we streng moeten reguleren. Dat betekent dat we vastleggen wat voor woningen er gebouwd worden, met nog meer accent op nieuwbouw van sociale huurwoningen, minimaal 25% van totale nieuwbouw wat PRO! betreft. Verder wordt wat PRO! betreft 25% van de nieuwbouw koopwoningen onder de €225.000 en worden bijzondere woonvormen gerealiseerd. Dit betekent ook dat we alle instrumenten, die beschikbaar zijn om te voorkomen dat woningen als een beleggingsobject gebruikt worden, inzetten. Dat doen we met een zelfbewoningsplicht voor nieuwbouw. En als het aan PRO! ligt voeren we zo snel als het kan een opkoopbescherming in voor bestaande woningen. PRO! is voor het beteugelen van de vrije markt. Wonen is geen verdienmodel, maar een eerste levensbehoefte. We willen ook meer voorrang geven aan collectief particulier opdrachtgeverschap. Een prachtig voorbeeld daarvan hebben we onlangs nog gezien in Breedenbroek. Dat verdient navolging,

ook in de grote kernen. Al in eerdere commissie- en raadsvergaderingen heeft PRO! gewezen op Tiny Houses, Uuuthuskes en meer vormen van tijdelijke en/of kleinschalige woningbouw. Gelukkig heeft ook de grootste coalitiepartij, Lokaal Belang deze ideeën nu omarmd. Prettig om te horen en te lezen en nu D'ran! Om uit de eerste nood te komen, zouden we wat PRO! betreft morgen al moeten gaan bouwen. Voorzitter, ongenoemd mogen niet andere up- and coming vormen van bouwen blijven. Neem bijvoorbeeld prefab woningbouw die een compensatie kan bieden aan het tekort aan mankracht in de bouw. Een andere belangrijke ontwikkeling is de komst van de Omgevingswet, die beoogt inwoners meer regie te geven op hun eigen leefomgeving. Als men leefomgeving in de Oude IJsselstreek beschrijft, beschrijven zij vaak de hoeveelheid hectare grond voor agrarische werkzaamheden. Dat brengt mij bij mijn volgende onderwerp.

Vergroenen

Een groot deel van ons buitengebied bestaat uit agrarische grond. Onze boerenbedrijven zijn gezamenlijk, de belangrijke hoeksteen van de gemeente, omdat zij deze grond exploiteren. Zij krijgen het echter steeds moeilijker, denk aan centrale regelgeving op het gebied van onder andere stikstof en CO₂-uitstoot. Grootschalige landbouw en veeteelt lijken hierbij hun langste tijd gehad te hebben, maar we kunnen onze agrarische ondernemers ook niet laten stikken. Vanuit de Rijksoverheid is het Landelijke Platform Kringlooplandbouw opgezet om boeren die over willen stappen naar een meer duurzame en/of biologische vorm van landbouw te stimuleren en faciliteren. In onze optiek zou de lokale overheid hier actief bij aan moeten haken. Een boer die wil overschakelen naar kringlooplandbouw zou moeten aankloppen bij de gemeente die hem vervolgens daarbij ondersteunt. Als we op de gemeentelijke website de term “duurzame landbouw” intoetsen in het zoekveld, krijgen we vijf zoekresultaten, waarvan er drie verwijzen naar de RES. De zoekterm “kringlooplandbouw” levert een schamele twee resultaten op. Hiermee willen we maar aangeven dat er voor ons een grote leemte bestaat om op te vullen. PRO! denkt graag in structurele oplossingen en heeft zijn visie over kringlooplandbouw neergelegd in een gemeentelijke Visie op Kringlooplandbouw. Graag willen we hierover met individuele boeren, partners als LTO, Plattelandsraad, maar ook met het college en u als raadsleden verder over sparren. In de inleiding van dit hoofdstuk wordt gesproken over het versterken van de biodiversiteit en het klimaat adaptief maken van de kernen. Het uitvoeringsplan van de visie Natuur, landschap en groene kernen roept enkele vragen op. Onder meer staat onder ‘opstellen van een groenstructuurplan per kern’, dat locaties in beeld worden gebracht voor extra aanplant. Vervolgens is één van de vragen: Organisaties zoals ‘Steenbreek’ verschaffen kaarten per gemeente over de verstening van buurten en wijken, worden deze gebruikt? Kan de wethouder een toelichting geven op wat dit precies inhoudt en ook informatie geven ten aanzien van de bijbehorende activiteiten? Kunnen wij deze kaarten ontvangen om inzicht te krijgen in de huidige verstening van buurten en wijken?

In de paragraaf doelen en acties wordt een aantal onderwerpen genoemd om de biodiversiteit te versterken waar het college aan werkt. In november 2019 is er een motie “Meer bomen” van de toenmalige SP en de PvdA aangenomen. Het doel: 40.000 bomen erbij. In mei 2021 is er een beleidsplan aangenomen om met deze opdracht aan de slag te gaan. Een van de doelen was aanplanten natuurlijk bos, agrobosbouw, parkbossen en voedselbossen. *Hierover hebben wij de volgende vragen:*

- *We lezen hierover niets in de begroting. Kan de wethouder de stand van zaken van deze plannen aangeven?*
- *Er zijn regelmatig verontrustende berichten over bomenkap en het inpalmen van bermen door grondeigenaren. Kan de wethouder aangeven wat de actuele stand van zaken is omtrent handhaving in onze gemeente?*

Het onderwerp: 'Stimuleren van bloeiende bermen en akkerranden':

De gemeente heeft ook zelf een groot aantal bermen en akkerranden in bezit waarmee de agrarische biodiversiteit versterkt kan worden. In de visie Landschap Natuur, Groene kernen staan in het uitvoeringsplan de maatregelen opgenomen om de agrarische biodiversiteit te versterken. Dit is o.a. de aanleg van akkerrandvegetatie. *Vraag:*

- *Wanneer krijgt de raad een Plan van Aanpak met tijdsplan van het uitvoeringsplan?*

Verduurzamen

PRO! heeft verduurzaming hoog in het vaandel staan. Een van de manieren om daaraan te werken is het isoleren van woningen. Verschillende plekken in een woning zijn te isoleren. Dit zijn het dak, de muur, het plafond, de vloer en de ramen met kozijnen. De overheid verstrekt zgn. ISDE subsidies waardoor je tot 20% subsidie krijgt als het een eigenwoning betreft. Bij huurwoningen is er geen verplichting aan de verhuurder tot energiebesparende maatregelen. U kunt daar wel om verzoeken. De urgentie van de klimaatcrisis wordt breed gevoeld bij PRO! Om een leefbare planeet achter te laten, is de komende jaren een drastische omslag nodig. We moeten af van fossiele brandstoffen en van onze wegwerpeconomie. Een groot aandachtspunt van PRO! is dat de transitie naar een duurzame gemeente inclusief moet zijn. Alle inwoners moeten mee kunnen komen, ongeacht inkomen en achtergrond. Met de stijgende energie- en gasprijzen moeten we nadenken over een aanpak om energiearmoede tegen te gaan.

PRO! juicht het toe dat het college onverminderd wil inzetten op zon op daken. Dat is ook ons uitgangspunt. Zeker ook op bedrijfsdaken. Wat PRO! betreft zou het zelfs een voorwaarde moeten zijn voor bedrijven die zich hier willen vestigen. Er ligt hier een grote uitdaging op het VIP in Varsseveld. Complimenten voor bedrijven als Kramp, Van Raam en 24/7 Tailorsteel die hier het voortouw al in nemen!

PRO! is van mening dat we deze gemeente dienen te beschouwen als ware zij in bruikleen voor volgende generaties. Zoals filosoof Machiavelli stelt: de instandhouding van wat is opgebouwd door enkelen, is afhankelijk van de wijze waarop hen opvolgende groepen ervoor zorgdragen. PRO! is dan ook van mening dat er een collectieve zorgplicht op ons rust, en dat we met kleine stappen al een hoop kunnen bewerkstelligen. De uitdagingen lijken wellicht groot, maar door samenwerking kan er een hoop bereikt kan worden.

Programma 2: een leefbare gemeente

Het idee dat succes een eigen verdienste is en falen de eigen schuld, werpt PRO! verre van zich. Het leven is niet maakbaar. Toeval, geluk en pech zijn spelers van betekenis. Wie het even niet op eigen kracht redt, moet kunnen rekenen op een daadkrachtige en toegankelijke gemeente. Een gemeente die naast je gaat staan en de helpende hand biedt. Bijvoorbeeld bij het zoeken naar werk, het oplossen van schulden, het vinden van een woning of thuis prettig oud kunnen worden. PRO! vindt dat wij als gemeente moeten staan voor de bestaanszekerheid van onze inwoners. Daarom dienen wij straks een motie in over:

- 1: de lage normen voor Individuele Inkomens toeslag voor onze inwoners die op of net boven het bijstandsniveau zitten in vergelijking met omliggende gemeenten en;
- 2: het verstrekken van bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen.

Nu een reactie op de onbevredigende beantwoording van de technische vragen van 25 oktober jl. Het betreft het onderwerp Inkomensregelingen 2022 op blz. 37 van de begroting. Een bedrag van €13.956.000. Dat is een verschil van € 1.3mln, geen klein bier. Op donderdag 28 oktober jl. hebben wij een mail ontvangen met de mededeling dat de stukken van vorig jaar zijn opgestuurd, omdat deze in de kern vergelijkbaar zijn. Dat is volgens ons niet het geval. Daarom nogmaals de volgende vragen:

1. Wanneer krijgen wij informatie over de resultaten van de notitie 'Meedoen in samenhang'?
2. Wij vragen wederom naar een specificatie van de door ons opgevraagde begrotingsonderdelen met een vergelijking van de cijfers 2021-2022;
3. We missen gespecificeerde budget van de begrotingsonderdelen die naar Stoer gaan en een specificatie van de budgetten die onder het hoofd inkomensregelingen die bij de gemeente blijven;
4. Ten slotte de vraag: welke rapportages en wanneer gaan deze naar de raad om de ontwikkelingen van de overgedragen activiteiten en budgetten te kunnen volgen.

Een actieve en creatieve Oude IJsselstreek: In onze gemeente zijn de laatste jaren hele mooie stappen gezet op het gebied van Kunst, cultuur en sport. Dat is geweldig, want die voorzieningen en verenigingen – plekken waar inwoners, ongeacht de grootte van hun beurs, elkaar ontmoeten – zijn het cement van onze samenleving. Meer kansen liggen ook hier op het gebied van sport en cultuur als preventiemiddel tegen zaken als overgewicht, maar ook tegen eenzaamheid of depressie. Op pagina 29 van de begroting hebben we de belangrijkste activiteiten voor 2022 gelezen. Bij enkele hiervan willen we stilstaan. Wij geven samen met partners en jongeren zelf vorm aan jeugd en jongerenwerk. Het jongerenwerk is een van de parels van PRO! en voor ons heel belangrijk. De fractie van PRO is dan ook blij dat het jongerenwerk nu structureel aandacht krijgt. Dank hiervoor aan wethouder Kuster! Gelukkig is dan het vele voorbereidende werk van PRO! niet voor niets geweest. Helaas missen wij bij doelen en acties een uitwerking hiervan op de raadsplanning blz. 32, een beetje onpraktisch dat we niet weten wat wanneer is gepland. Ook zijn er geen bedragen in de begroting opgenomen voor de uitvoering van de notitie met aanbevelingen. Voor het einde van het jaar komt de portefeuillehouder volgens een toezegging aan PRO! met een notitie over zijn bevindingen en aanbevelingen. De doelen en acties die daarin worden omschreven wachten we af. Graag wil de fractie van PRO dat de kabinetsinitiatieven zoals aangekondigd in het Binnenlands bestuur van 21 september jl. om een duurzame infrastructuur voor jongeren te ontwikkelen, waarbij ook de burgemeester een rol speelt, worden meegenomen. *Vraag aan portefeuillehouder:*

- a. In welk kwartaal kunnen we de aanpak van de activiteiten jongeren verwachten?
- b. Hoe zit het met de financiële middelen?

Wij werken aan de inbedding van Positieve gezondheid en Inclusie

Inclusie

In de raadsplanning is in het eerste kwartaal de inclusieagenda opgenomen, het is een prachtig resultaat wat de werkgroep inclusie heeft behaald om genomineerde te worden met vijf andere landelijk gemeenten. De hartelijke felicitaties aan de werkgroep inclusie.

Maar op dit terrein moet nog wel heel wat gebeuren. Een onontkomelijk voorbeeld is een effectieve aanpak van de laaggeletterden. Dit doen wij nu in regioverband, maar de behaalde resultaten in onze gemeente zijn ons onbekend. Ook vinden wij dat de scope van inclusie verbreed moet worden en de doelgroepen die in de startnotie genoemd worden hierbij betrokken dienen te worden. Met name denken wij aan de groep licht verstandelijke gehandicapten.

Dementie.

Dit is ook een groeiende groep van mensen die met uitsluiting wordt bedreigd. Voorzitter vorig jaar is op 15 december met een groot redactioneel artikel aangekondigd dat de gemeente Oude-IJsselstreek de dement vriendelijke gemeente van Nederland wil worden. In dat artikel zijn tal van maatregelen aangekondigd. Top idee, maar we hebben er weinig meer van gehoord. Ook in de begroting van 2022 vinden wij hier niets over terug. Wij hopen dan ook dat de inclusieagenda een meerjarenprogramma biedt, gericht op alle doelgroepen en dat ook de laaggeletterden en dementie daarin wordt meegenomen. *Graag een reactie op onze voorstellen door portefeuillehouder.*

Bespreken eerste resultaten Transformatie zorg en hulp volwassenen

Voorzitter bij de fractie van PRO zijn nog enige zorgen over de uitvoering van de WMO door derden. We zien nu dat de huidige uitvoering zoals bij de aanvraag van hulpmiddelen hapert. Het duurt te lang, er is veel discussie bij de toekenning, cliënt weet in de aanvraagprocedure niet waar hij aan toe is en over de bejegening is men lang niet altijd tevreden. De transformatie zorg en hulp, gaat er vanuit dat er een derde partner wordt ingeschakeld bij de uitvoering van de WMO en de WLZ en op afstand komt te staan van de gemeenteraad. Een soortgelijke organisatie als het bestaande Stoer. De transformatie van Stoer is geslaagd tot dusver, maar alle uitkeringsgerechtigden helpen aan een uitkering nog niet. Over de bejegening horen wij weinig klachten. De grondslag voor Stoer was ons visiedocument van 20 oktober 2020, waarbij: "Een respectvolle bejegening richting cliënten", centraal staat. "De grondhouding moet positief zijn en uitgaan van de waarde van ieder individueel mens. Deze grondhouding is essentieel voor PRO! voor een succesvolle overdracht. Dit aangevuld met "Werken vanuit de bedoeling". In de begroting zien we dat de kosten stijgen met € 700.000. PRO gaat er vanuit dat in 2022 de WMO inclusief de aanvraag voor hulpmiddelen ruimhartig en snel wordt uitgevoerd volgens de 'bedoeling' van de wet en dat de cliëntenbejegening volgens het visiedocument wordt uitgevoerd. *Kan de portefeuillehouder de fractie van PRO! toezeggen dat zij maatregelen neemt om de wachttijden voor de aanvragen voor WMO ondersteuning binnen 8 weken af te ronden en dat er een respectvolle bejegening van de cliënten plaatsvindt?*

Programma 4 en 5: de dienstverlenende gemeente en de Bedrijfsvoering

We constateren op basis van de begroting dat voor de start en inrichting voor een eigen toko voor bouwteam WMO bijna een half mln. nodig is, dit is het programma met financieel de meeste mutaties. PRO! vraagt zich af of dit de goedkoopste vorm is en hoort graag van het college welke resultaten hiermee beoogd worden te behalen, want de kosten drukken enorm op de begroting en eventuele doelstellingen zijn niet gebaseerd op een HRM-beleidsplan. Er dient effectief gestuurd te worden op inzet. Voorzitter, u hoort het goed. Wij hebben zorgen over personeelsproblematiek. We begrijpen goed dat vernieuwing tijd kost.

We vragen ons af hoe ver het college doorgaat met inhuur, niet alleen voor nieuwe zaken maar ook voor going-on zaken. Graag een antwoord hierop.

Voorzitter, nu het onderwerp communicatie. Openheid in wat de organisatie doet betekent ook open **communiceren**, als het goed gaat met de organisatie maar ook als het slecht gaat. Basisvoorwaarde voor **transparantie** is het openbaar maken van relevante informatie. Het college is helaas niet altijd even succesvol met participatie- en communicatieprocessen met inwoners. Besluiten nemen over het algemeen belang van Oude IJsselstreek, zouden moeten worden genomen op basis van een te goeder trouw gevormd oordeel, waarover eerlijk en open verantwoording wordt afgelegd aan onze bewoners.

Voorzitter, ik wil namens PRO! vanaf deze plek iedereen die heeft meegeholpen aan het opstellen van de begroting bedanken voor zijn of haar inzet. Wij nemen aan dat we op een aantal punten een duidelijk signaal hebben afgegeven over hoe het anders zou moeten. En ja: verandering kost tijd. Maar laten we er met elkaar, raad, college, ambtenaren en inwoners wel voor zorgen dat we vooruitgang blijven boeken.

Voorzitter ik wil afsluiten met de volgende woorden: heb vertrouwen in onze inwoners en geef hun zeggenschap over hun kern en eigen buurt. Dus meedenken, meedoen en meebeslissen. Daar zet PRO! zich voor in. Dank voor uw aandacht, probeer de lach op uw gezicht niet te verliezen en blij bovenal gezond!

Dan zou ik nu graag onze motie willen voorlezen.

Tot zover de eerste termijn.

Namens de fractie PRO!

Mw. G. Siner

Fractievoorzitter PRO!